

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry.
Kotkankatu 9
00510 Helsinki
helsy@sll.fi
www.sll.fi/helsy

Uudenmaanliitto
maakuntakaava@uudenmaanliitto.fi

Asia: Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen lausunto Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry. (Helsy) kiittää mahdollisuudestaan lausua Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavasta. Helsy keskittyy omassa lausunnossaan Helsingin alueeseen, mutta tukee Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin antamaa lausuntoa koko Uudenmaan alueelta.

Yleistä

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys pitää nykyistä kaavakarttaa vaikeaselkoisena. Kaava-arausten tulkinta paranisi, jos kartalla esitettäisiin myös nykyiset virkistys- ja suojelualue-araukset. Lisäksi kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset vaativat tarkentamista. Erityisen ongelmallinen on monessa paikassa käytetty TK-merkintä (raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen kehittämialue) siihen kaavaseloitteessa liittyvien liian sitovien kaavamääräysten takia. TK-merkintähän edellyttää MRL:n mukaan alueen maankäytön ratkaisemista vasta lisäselvitysten ja jatkosuunnittelun pohjalta. Helsy toivookin, että parannettu kaava-aineisto laitettaisiin uudelleen nähtäville asiallisen vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi.

Vaikutusten arviointi

Maakuntakaavaa laadittaessa tulisi MRA 1 §:n edellyttämällä tavalla tehdä arvio vaikutuksista, jotka kohdistuvat

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön,
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

Valitettavasti 2. vaihemaakuntakaavan vaikutusten arviointi on jäänyt vähäiseksi ennen kaikkea Länsi-Uudenmaan alueella koskien kaavan vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen sekä kasvi- ja eläinlajeihin. Maakunnallisesti arvokkaita kohteita ei ole selvitetty eikä maastossa käyty läpi

vanhoja suojelualuevarauksia. Yhdistyksemme pitää tätä erittäin valitettavana ja epäilee, että näiltä osin maakuntakaavaa ei ole valmisteltu MRL:n vaatimin edellytyksin.

Joukkoliikenne ja eheä yhdyskuntarakenne

Helsy pitää erittäin kannatettavana, että väestönkasvu pyritään ohjaamaan ensisijaisesti hyvien, jo olemassa olevien joukkoliikennedyhteyksien varteen mm. niin, että asemanseutuja sekä taajamia toimivien linja-autoliikennedyhteyksien varrella tiivistetään. Uusien raideliikennetarkaisujen osalta Helsy edellyttää, että niistä tehdään perusteelliset vaikutusten arvioinnit ja selvitykset. Esimerkiksi Östersundomin alue esitetään kaavassa hyvin laajasti raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajama-toimintojen alueeksi. Merkittävät osat alueesta eivät kuitenkaan sovellu merkittäväksi tällä merkinnällä, koska niiden etäisyys esimerkiksi metrosta olisi liian suuri.

Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto

Ekologista verkostoa (suojelualueet, uudet viheryhteyhteystarpeet) ei ole esitetty samassa laajuudessa kuin lisäväyliä ja -lisärakentamista. Tästä syystä kaavakartta antaa epärealistisen ja yksipuolisen kuvan siitä, mikä on yleis- ja asemakaavatasolla mahdollista maankäyttöä ja mikä ei. Maakuntakaavaluonnoksessa ei ole osoitettu riittävällä tavalla ekologisia yhteyksiä mm. rannikolta Sipoonkorpeen, eikä myöskään rannikon suuntaisesti Natura-alueiden välillä. Nyt esitetyt viheryhteystarpeet on jopa virheellisesti sijoitettu, eivätkä perustu aikaisempiin selvityksiin. Riittävien ekologisten yhteyksien ja viheralueiden varaaminen maakuntakaavassa Östersundomin alueella ohjaa alueen yleiskaavoitusta ekologisesti kestäväan suuntaan ja toteuttaa näin myös valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Helsy edellyttää, että seuraavat Helsingin kaupungin alueelle sijoittuvat viheryhteystarpeet osoitetaan maakuntakaavassa riittävällä selvyydellä.

Helsingin viheralueet ovat keskeinen osa pääkaupunkiseudun viheralueverkostoa

Ilmastonmuutoksenkin aiheuttamiin haasteisiin voidaan vastata säilyttämällä kaupunkialueilla riittävät viheralueverkostot ja niiden tuottamat ekosysteemipalvelut. Etenkin viheralueiden puusto sitoo hiilidioksidia ja ilman epäpuhtauksia, hillitsee tulvia ja ennen kaikkea lisää asukkaiden hyvinvointia. Lähivirkistysalueet vähentävät myös ihmisten tarvetta hakeutua kaupungin ulkopuolella sijaitseville luontoalueille virkistymään ja vähentää siten omalta osaltaan mm. henkilöautoliikennettä.

Helsingin kaupungin vielä ehjien, yhtenäisten viheralueiden virkistysarvo on kasvanut koko ajan. Näissä kohteissa on myös merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja. Nämä alueet ovat käyttäjämääriensä ja virkistysmerkityksensä vuoksi seudullisesti merkittäviä ja sen vuoksi ne on maakuntakaavassa varattava virkistysalueiksi. Lisäksi näiden alueiden luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet on maakuntakaavassa varattava SL-alueiksi. Ko. kohteet on esitetty seuraavassa yksittäin.

Kivinokka kytkeytyy osaksi Viikin-Vanhakaupunginlahden luonnonsuojelu- ja virkistysaluekokonaisuutta, minkä vuoksi alue on varattava maakuntakaavassa virkistysalueeksi. Alueella on myös ainutlaatuinen vanhan metsän alue, joka on mukana Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa. Kivinokan vanhan metsän alue on merkittävä maakuntakaavassa SL-alueeksi.

Meri-Rastilan-Ramsinniemen alue on itäisen Helsingin suosituimpia virkistysaluekokonaisuuksia. Alue muodostaa maakunnallisestikin merkittävän luonnonsuojelu- ja virkistysaluekokonaisuuden. Meri-Rastilan länsirannan viheryhteystarve tulisi muuttaa viheraluekaavamerkinnäksi.

Vartiosaari on merellinen jatke Meri-Rastilan-Ramsinniemen luonnonsuojelu- ja virkistysalueelle. Saaren huomattava virkistysaluepotentiaali tulisi osoittaa jo maakuntakaavassa ja varata alue virkistyskäyttöön.

Östersundomin piirin Kasabergetin itäosa ja Kantarnäsbergetin alue on erittäin tärkeä virkistysalue. Sen merkitys alueellisena virkistysalueena korostuu entisestään, kun kolmen kunnan yhteinen yleiskaava asukastavoitteineen toteutuu. Alue kytkeytyy osaksi Mustavuori-Östersundomin Natura-alueita. Kohteella on myös suojelematon osa Kasabergetin arvokkaasta kallioalueesta. Kasabergetin itäosa kuuluu samaan, valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltuun kallioalueeseen, kuten sen suojeltu länsiosakin. Ko. metsä- ja kallioalueet pitäisi maakuntakaavassa merkitä virkistysalueeksi. Alueen linnustoon kuuluvat mm. EU:n lintudirektiivilajit kirjokerttu, kehrääjä ja palokärki. Alueen eteläosa (Kantarnäsberget) kytkeytyy Natura-alueisiin ja on luontoarvoiltaan merkittävä.

Österusndomin piirin Sipoonkorven metsämantereelle sijoittuva **Hältingträsk-Långkärrsbergetin alue** on osa varsinaista Sipoonkorven metsämannerta, joka on määritelty Sipoonkorpi II -työryhmän mietinnössä vuonna 2004. Alue sijaitsee Sipoonkorven kaakkoisnurkassa välittömästi Landbon itäpuolella lähellä Porvoonväylää. Hältingträsk-Långkärrsbergetin

alue edustaa Sipoonkorvelle tyypillistä kalliomäkien ja niiden välisten kangas- ja korpimetsien pienipiirteistä mosaiikkia. Alue on todettu valtakunnallisessa kallioselvityksessä paikallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi. Etenkin alueen eteläosassa sijaitseva Hältingträskin lammen ympäristö on jo tällä hetkellä erittäin suosittu virkistys- ja retkikohde. Alue tulisi merkitä maakuntakaavassa osaksi Sipoonkorven kansallispuistoa tai vähintään kaavoittaa virkistysalueeksi.

Norrbergetin metsäalue liittyy pohjoispuolella suoraan Sipoonkorven nykyiseen kansallispuistoon kuuluvaan, Vantaan puolella sijaitsevaan Storträsk-Flatbergetin alueeseen. Alue on osa varsinaista Sipoonkorven metsämannerta, joka on määritelty Sipoonkorpi II -työryhmän mietinnössä vuonna 2004. Norrbergetin alueella on hienoja luonnontilaisen kaltaisia kalliometsiä sekä niiden välisiä kangas- ja korpimetsiä. Alue on linnustollisesti arvokas ja siellä pesivät mm. huuhkaja, metso, mehiläishaukka, kangaskiuru, kehrääjä, varpushaukka ja monet muut arat lajit. Norrbergetin alueen itäosan poikki virtaavan, Stora dammenin lammelta lähtevän puron yläjuoksun osa on suurelta osin luonnontilaisen kaltaisena hienosti säilynyt. Alue tulisi varata maakuntakaavassa osaksi Sipoonkorven kansallispuistoa tai vähintään kaavoittaa virkistysalueeksi.

Östersundomin piirin Talosaaren niemen metsäalue, jonka eteläosa kuuluu Torpvikenin ja pohjoisosa Kapellvikenin luonnonsuojelualueeseen, on erittäin suosittu virkistysalue. Niemen itäosassa on arvokas kallioalue, jonka harjanteiden väliin jää useita luonnontilaisia suokuvioita. Talosaaren niemen eteläosassa on karu keto, joka on silmälläpidettävän ketoneilikan kasvupaikka ja vaarantuneen pukinjuurimaamehiläisen elinympäristö. Luontotyyppi on valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalainen (CR). Alueella on mm. kalasääsken asuttu pesä ja se on II arvoluokan lepakkoaluetta. Kesällä 2011 vahvistettiin erittäin uhanalaisen (EN) valkoselkätikan pesintä Talosaarella.

Helsingin Keskupuiston pohjoisosissa sijaitseva ylikunnallinen noin 114 halaajuinen suojelukokonaisuus on merkitykseltään vähintäänkin maakunnallisesti arvokas luontoalue. Pinta-alansa sekä huomattavien lehtoihin, virtavesiluontoon, kangasmetsiin ja korpiin liittyvien suojeluarvojen vuoksi aluekonaisuutta voi pitää jopa valtakunnallisesti merkittävänä. Alue tulisi siksi osoittaa maakuntakaavassa suojelualuemerkinä. Aluekokonaisuus sisältää seuraavat toisiinsa suoraan liittyvät osa-alueet: Haltialan aarnialue (Helsinki; 22, 5 ha), Pitkäkosken suojelualue (Vantaa, Helsinki, 12,6 ha), Ruutinkosken lehto (Vantaa, Helsinki, 8,6 ha), Haltialan pohjoisosan lehtoalueen SL-varaus (44,22 ha), Palohienän lehto- ja korpilaakson SL-aluevaraus (19,63 ha) sekä Vantaanjoen ahde (6,96 ha, Helsinki). Aluekokonaisuutta täydentää pohjoispuolelta myös 30 ha laajuinen Silvolan metsä, joka on merkitty Vantaan yleiskaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta

arvokkaana alueena (luo).

Helsingissä 31.08.2011

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry:n puolesta

Sirkku Manninen
puheenjohtaja

Kati Vierikko
varapuheenjohtaja